

Jordbruksdepartementet

Lars Hansson
Lantbruksenheten
08-405 33 04

Rådets möte den 30-31 maj 2005.

Dagordningspunkt 4

Meddelande från kommissionen till rådet om risk- och krishantering – *Muntliga slutsatser från ordförandeskapet*

Dokument; ST 7177/05 AGRI 80

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden den 14 mars 2005

Bakgrund

När CAP reformen beslutades i juni 2003 deklarerade Kommissionen att de avsåg uppdatera sin rapport angående riskhanteringsinstrument i unionen, samt komma med förslag på åtgärder för att hantera risker och naturkatastrofer. Dessutom deklarerades att KOM skulle undersöka möjligheterna till att införa "katastrofklausuler" i samtliga marknadsordningar liknande den som finns i marknadsordningen för nötkött. Enligt deklARATIONEN ska åtgärderna finansieras genom den procentenhet som reserverats i moduleringen.

KOM avser inte att lägga fram förslag med syfte att införa katastrofklausuler i marknadsordningarna. Istället inbjuder KOM rådet att diskutera tre förslag/optioner.

De olika optioner som föreslås är:

- subvention av kostnaden för försäkringar mot naturkatastrofer
- stöd till gemensamma fonder
- grundskydd mot inkomstförluster

Kommissionen påpekar särskilt att det eller de valda alternativen måste uppfylla kriterierna för ett landsbygdsprogram samt WTO:s kriterier för den ”gröna boxen”.

I **option 1 med försäkring mot naturkatastrofer** kan åtgärden vara att subventionera försäkringspremier, dock högst med 50 procent och ersättningen får inte överstiga 100 procent av skadan. Ersättning skulle kunna betalas ut om inkomstbortfallet överstiger 30 procent av den normala inkomsten från jordbruksverksamheten under den föregående 3-5 årsperioden.

På samma premisser är det tänkbart att lämna försäkring mot risker som privata försäkringsgivare inte vill försäkra eller medverka till att privata försäkringsgivares kostnader för återförsäkring sänks.

Kommissionen anser inte att detta alternativ ska omfatta försäkring mot prisrisk eftersom det redan finns fungerande instrument på den privata marknaden mot sådana risker, företrädesvis hedging.

Option 2, stöd till gemensamma fonder, innebär att en grupp av producenter går samman frivilligt och skapar en fond från vilken ersättning betalas ut när fördefinierade fall av inkomstbortfall inträffar. Denna typ av arrangemang finns i viss utsträckning redan idag. För att starta upp sådana system kan ett degressivt stöd för fondens administration vara aktuellt. Stödet får således inte användas som startkapital eller tillskott till fondens medel. Stöd ska bara få beviljas en gång per fond och är då tänkt att vara årligt över en tidsperiod. Degressiviteten innebär att storleken på det årliga stödet ska vara nere på noll senast år 2013.

Option 3, grundskydd mot inkomstförluster, tar sin utgångspunkt i den ökad marknadsorientering som 2003-års CAP-reform ger upphov till. För att undvika situationer med likviditetskris och dramatisk minskning av inkomsterna kan ett skyddsnät i form av en inkomstförsäkring införas. Ersättning betalas ut om jordbruksinkomsten sjunker under 70 procent av genomsnittsinkomsten för de tre föregående åren, alternativt de fem senaste med undantag för det bästa och sämsta året. Om ett sådant inkomstbortfall inträffar får bara mindre än 70 procent av inkomstbortfallet kompenseras. Skyddet ska vara individuellt för varje jordbruksföretag och får enbart göras beroende av inkomstbortfallet, inte av vald produktionsinriktning eller produktionsutfall även om det givetvis kan vara detta som är den bakomliggande orsaken till inkomstbortfallet.

Svensk ståndpunkt

Sverige har vid tidigare behandling av frågan ansett att det offentliga åtagandet bör vara begränsat. Riskhantering är i första hand en fråga för producenterna. Det offentliga åtagandet för jordbrukarnas

företagsekonomiska förutsättningar bör minska och det är viktigt att privata initiativ inte hämmas. Sverige anser därför inte att dagens politik ska utökas med ett försäkringssystem eller liknande. Därutöver har de flesta produktionsgrenar redan någon form av skydd inom marknadsordningarna. CAP utgör i nuläget ett fullt tillräckligt skydd mot inkomstvariationer.

Det kan dock finnas skäl för offentligt åtagande i det fall marknadsmisslyckande kan konstateras eller som en temporär lösning för att underlätta reformprocessen. Riskhanteringsinstrument utgör en viktig del i diskussionen om den fortsatta reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna. Ett försäkringssystem eller liknande skulle under en *övergångsperiod* kunna *ersätta* de riskminimerande delarna inom den traditionella jordbrukspolitikerna, inte *komplettera*.

Mot bakgrund av ovanstående bör ett eventuellt riskhanteringsinstrument finansieras med medel från den traditionella jordbrukspolitikerna.

En förutsättning för att Sverige över huvud taget ska kunna överväga något av de system som KOM föreslår är att dessa är temporära, att de ersätter delar av den traditionella jordbrukspolitikerna och att stödnivån inom den traditionella jordbrukspolitikerna minskar, dvs. sänkta interventionspriser och/eller direktstöd, i minst lika stor omfattning som kostnaden för det nya systemet. Kompatibilitet med gröna boxen är vidare en självklarhet för att system ska övervägas. Dessutom är det av största vikt att konkurrensneutraliteten garanteras. Här är det viktigt att statsstödsreglerna tas in i en helhetsbedömning.

Den nuvarande GJP innehåller vissa delar som kan bidra till ett ökat risktagande t.ex. i val av gröda eller produktionsmetod. Istället för att införa ett försäkringssystem för att korrigera dessa felaktigheter bör man ta bort dessa från det nuvarande systemet. Beslutet om jordbruksreform av den 26 juni med frikoppling av stöd innebär att riskerna för jordbruket har minskat genom att det inte finns något behov av att producera, stödet betalas ut ändå (om hävdkravet uppfylls).

Sverige har vidare poängterat att jordbruket i ökad utsträckning bör behandlas på samma sätt som övriga näringslivet. Sverige anser att jordbruket redan hör till de områden som är bäst skyddade och det finns inget behov att öka det skyddet.

Sverige motsätter sig option 1, försäkring mot naturkatastrofer. Detta bl.a mot bakgrund av OECD:s negativa slutsatser om effektiviteten av sådana lösningar samt risken för konkurrensnedvridning mellan medlemsstaterna. Under förutsättning att ovanstående synpunkter beaktas så skulle option 2 och 3 kunna vara intressant att diskutera men

återigen under förutsättning att stödet är temporärt, degressivt och kombineras med ett avvecklande av marknadsordningarna.

Europaparlamentets inställning

Okänd.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Inga.

Ekonomiska konsekvenser

För Sverige, som ska tillämpa modulering av direktstöden, blir det viss men liten påverkan på LBU-stöden.

Alla tre alternativen, men särskilt det sista med ett **grundskydd mot inkomstförluster**, kommer att medföra administrationskostnader.